

RECENZÍÓK

Szakedokumentum: Az Európai Egészségügyi Adattér másodlagos felhasználása

Report: Secondary use of the European Health Data Space

Ismertető: [Balkányi László](#)

Doi: [10.58701/mej.20686](https://doi.org/10.58701/mej.20686)

Ismertetett dokumentum: European Journal of Public Health. (2025). Piloting HealthData@EU – the European Health Data Space (EHDS) for secondary use. European Journal of Public Health, 35(Suppl. 3).
https://academic.oup.com/eurpub/issue/35/Supplement_3

Kulcsszavak: egészségügyi adatok; másodlagos felhasználás; Európai Egészségügyi Adattér; adatmegosztás; népegészségügy

Keywords: health data; secondary use; European Health Data Space; data sharing; public health

Absztrakt

Az Európai Journal of Public Health 2025-ben megjelent különszáma átfogó képet ad az Európai Egészségügyi Adattér (EEA/EHDS) kialakuló rendszeréről, különösen az egészségügyi adatok másodlagos felhasználásának lehetőségeiről és kihívásairól. A hét tanulmány a HealthData@EU pilot projekt tapasztalatain keresztül mutatja be, hogyan közelít az Európai Unió az egységes, kutatási, innovációs és egészségpolitikai célokra is alkalmas adat-infrastruktúra megvalósításához. A cikkek rávilágítanak az interoperabilitás, az adatminőség és az adatvédelem kritikus szerepére; az adatfelhasználási folyamatok feltárása pedig megmutatja, hogy a kutatók milyen akadályokkal szembesülnek az adatok felfedezése, hozzáférése és elemzése során. Kiemelt figyelmet kapnak a fertőző betegségek surveillance-át és a genomikai adatok megosztását érintő felhasználási esetek, amelyek egyszerre bizonyítják a több országot átfogó elemzések megvalósíthatóságát és a harmonizáció szükségességét. A különszám ajánlásokat fogalmaz meg az egészségügyi adatokhoz való hozzáférésért felelős nemzeti szervek (EAT/HDAB) bevezetéséhez, hangsúlyozva az egységes metaadat-katalógusok, a szabványosított engedélyezési folyamatok és a biztonságos feldolgozási környezetek jelentőségét. A kritikai megjegyzések kiemelik a tagállami adatvédelmi eltérésekből fakadó nehézségeket és a kutatói engedélyezés lassúságát. Magyarország aktív részvétele – különösen az adatminőség, interoperabilitás és adatvédelem területein – lehetőséget teremt arra, hogy a hazai egészségügyi rendszer időben felkészüljön az EEA bevezetésére. A különszám hasznos útmutatást nyújt mindazoknak, akik az egészségügyi adatok stratégiai felhasználásával foglalkoznak, és rámutat, hogy az EEA a jövő európai népegészségügyi és egészségpolitikai működésének alapvető pillére lesz.

Abstract

The 2025 special issue of the *European Journal of Public Health* provides a comprehensive overview of the emerging European Health Data Space (EHDS/EEA), with a particular focus on the opportunities and challenges of the secondary use of health data. Through seven studies based on the HealthData@EU pilot project, the issue illustrates how the European Union is progressing toward a unified data infrastructure capable of supporting research, innovation, and health policy making. The papers highlight the critical importance of interoperability, data quality, and data protection, while the examination of data-use processes reveals the obstacles researchers face at each step of discovery, access, and analysis. Special attention is given to use cases related to communicable disease surveillance and genomic data sharing, which demonstrate both the feasibility of multi-country analyses and the persistent need for harmonisation. The issue offers recommendations for the implementation of Health Data Access Bodies (HDABs) and emphasizes the value of standardized metadata catalogues, streamlined access procedures, and secure processing environments. Critical reflections point to the persistent fragmentation of national data protection frameworks and the lengthy approval processes for research access. Hungary's active involvement—particularly in data interoperability, quality, and protection—creates an opportunity to prepare the national health system for the full deployment of the EHDS. Overall, the special issue offers valuable guidance for researchers, policymakers, and practitioners engaged in health data use, underscoring that the EHDS will be a cornerstone of future European public health and health policy operations.

BEVEZETÉS

Az Európai Unió (EU) számos módon és területen segíti a tagállamokban az orvosi – egészségügyi dolgozók tevékenységét. Egy fontos terület a klinikai orvoslásban keletkező adatok átlátható, szabályozott gyűjtése, kommunikációja, feldolgozása, értelmezése. A gyógyítási céllal történő használatot nevezzük elsődleges felhasználásnak. Népegészségügyi szemlélettel jól érthető, hogy a felhasználásnak további rétegei vannak, túl az uniós lakosság mobilitása által kiváltott közvetlen adatkezelési igényen, pl. a teljesítmények minőségbiztosítása, összehasonlíthatósága, az orvostudományi kutatások skálázhatósága terén és még számos más területen is – ez az ún. másodlagos felhasználás.

Az European Journal of Public Health 2025-ben megjelent 3. különszáma foglalkozik részletesen az Európai Egészségügyi Adattér (EEA; angolul: *European Health Data Space*; EHDS) felépülő adattömegének másodlagos felhasználásával. Ennek fontossága nem triviális, nem is könnyen érthető a gyakorló orvos számára – hiszen egyelőre maga az EEA, annak elsődleges szolgáltatásai sem ismertek széles körben. Ugyanakkor a népegészségügyi szakma számára világos, hogy az ágazati tevékenységünket, legyen az a legszélesebb értelemben vett „public health” bármelyik területe csak akkor tudjuk a helyén kezelni, ha működésünk adatait össze tudjuk hasonlítani kollégáinkkal, közvetlen szakmai környezetünkkel, régióinkkal, országon belül és országhatáron túl is. Ez a szemle a különszám hét cikkén végig követve

összefoglalja az érdeklődő olvasó számára, hol is tart az Európai Unió ezen a téren.

I. Az egészségügyi adatokban rejlő potenciál kiaknázása: a víziótól a valóságig a HealthData@EU kísérleti projektben

(Unleashing the potential of health data: from vision to reality in the HealthData@EU Pilot Project)

Hogyan tudjuk teljes mértékben kihasználni az egészségügyi adatokban rejlő potenciált a kutatás, az innováció és a népegészségügy javítása érdekében egész Európában? Ezt a központi kérdést kezeli az Európai Egészségügyi Adattér rendelet, az EU adatstratégiájának sarokköve.

Az ismertető megjegyzése: Az EEA (*European Health Data Space*) rendelet bevezetésének idővonalát több fontos esemény feszíti ki, a rendelet elfogadásától a teljes körű alkalmazásáig.

A főbb mérföldkövek:

1. 2025. március 5.: A rendelet hivatalosan megjelent az Európai Unió Hivatalos Lapjában.
2. 2025. március 26.: A rendelet hatályba lépett, megkezdve az átmeneti időszakot a teljes körű alkalmazás felé.
3. 2027. március: A Bizottság elfogad több kulcsfontosságú végrehajtási jogi aktust, amelyek részletes szabályokat adnak a rendelet működéséhez.
4. 2029. március: (Az elsődleges felhasználásra vonatkozóan) Az elektronikus betegösszefoglalók, az e-receptek és az e-gyógyszerkiadások határokon átnyúló cseréjét meg kell valósítani, valamint a másodlagos felhasználásra vonatkozó rendelkezéseket is alkalmazni kell.
5. 2031. március: A másodlagos felhasználásra vonatkozó szabályok a fenn-

maradó adat-kategóriákra (pl. genomikai adatok) is hatályba lépnek. Az elsődleges felhasználásra vonatkozóan a második adatkategória-csoport (orvosi képalkotó leletek, laboreredmények, kórházi zárójelentések) határokon átnyúló cseréje is működőképes lesz.

6. 2033. március: A Bizottság értékeli a rendelet végrehajtásának előrehaladását.

Míg az egészségügyi adatok elsődleges felhasználásának javítása felé vezető út már viszonylag jól kitaposott, addig a másodlagos felhasználás – kutatás, szakpolitika alkotása és innováció céljából – régóta szenved a fragmentált hozzáférés, az anonimizálás nehézségei, az adatbázisok epidemiológia kutatás számára alkalmassá tételének időtartama, és a szabványosítás, az egyszerűsített folyamatok hiánya miatt. A HealthData@EU kísérleti projekt döntő szerepet játszott az EEA víziójának megvalósításához szükséges alapok megteremtésében. A szerkesztői cikk azt vizsgálja, hogy a HealthData@EU kísérleti projekt hogyan nyújtott gyakorlati megoldásokat az egészségügyi adatok irányításának jövőbeli alakításához. Az EEA-2 keretrendszer kialakulása egy stratégiai válasz egy kritikus igényre: az EEA-t azért hozták létre, hogy megoldást nyújtson az EU-szerte egységes, hozzáférhető egészségügyi adatinfrastruktúra iránti sürgető igényre. Nyilvánvaló, hogy Európának közös és koherens keretre van szüksége ahhoz, hogy az egészségügyi adatokat teljes mértékben kihasználhassa kutatási, innovációs és politikai célokra.

Az ismertető megjegyzése: Magyarország a konzorcium egyik tagjaként az EEA2 Pilot néven futó kísérleti projektben volt érintett. Az OKFŐ a 17 partnertől álló konzorcium részeként adat-interoperabilitással, adatminőséggel és adatvédelemmel foglalkozó munkacsomagokban működött közre.

II. Az egészségügyi adatok másodlagos felhasználására szolgáló infrastruktúra kísérleti bevezetése: a HealthData@EU Pilot programból levont tanulságok

(Piloting an infrastructure for the secondary use of health data: learnings from the HealthData@EU Pilot)

A HealthData@EU – az elektronikus egészségügyi adatok másodlagos felhasználására szolgáló új, határokon átnyúló technikai infrastruktúra – kulcsfontosságú lesz az EEA ambiciózus céljainak elérésében. 2022-ben a „HealthData@EU kísérleti projekt” 17 partnert hozott össze, köztük potenciális Egészségügyi Adathozzáférési Testületek (EAT; angolul: *Health Data Access Bodies*; HDAB) jelöltjeit, egészségügyi adatmegosztási infrastruktúrákat (nálunk: EESZT) és európai ügynökségeket. Létrehozták és tesztelték a HealthData@EU kísérleti változatát, és ajánlásokat fogalmaztak meg a metaadatokra vonatkozó szabványok, az adatok minősége, az adatok biztonsága és az adatok átvitele tekintetében. A cikk és a Különkiadás többi publikációi betekintést nyújtanak az alkalmazási esetekből (*use-case*) a valós életbeli forgatókönyvekből nyert tapasztalatokba, és rávilágítanak az egészségügyi kutatás kihívásaira is.

Az ismertető megjegyzése: Az Országos Kórházi Főigazgatóság (OKFŐ), a konzorcium tagja, a projektben az egészségügyi adatok másodlagos felhasználásának előkészítésén és megvalósításán dolgozott. Ez magában foglalta az adat-interoperabilitási, adatminőséggel és adatvédelemmel kapcsolatos feladatokat.

III. Az EEA a fertőző betegségek felügyeletében és a gyógyszerek és vakcinák nyomon követésében: egy kísérleti projekt eredményei, amely a felhasználói élményt vizsgálta

(The European Health Data Space in communicable diseases surveillance and monitoring of medicines and vaccines: achievements of a pilot project examining the user journey)

A HealthData@EU kísérleti projekt öt felhasználási eset (*use case*) alapján értékelte a másodlagos adatfelhasználás lehetőségeit, és létrehozott egy kísérleti informatikai infrastruktúrát. A cikk két népegészségügyi felhasználási esetet mutat be és beszámol az informatikai fejlesztéstanulmányokról. A tapasztalatokról a felhasználói út lépései (adatok feltárása -> alkalmazás -> felhasználás -> véglegesítés) alapján számoltak be, amelyeket az első koncepcionális EEA-projekt, az Európai Egészségügyi Adattér Létrehozására Irányuló Közös Fellépés (*The Joint Action Towards the European Health Data Space*; TEHDAS) keretében dolgoztak ki.

Az Európai Gyógyszerügynökség (EMA) felhasználási esete a COVID-19-betegek-nél előforduló koagulopátiával kapcsolatos eseményeket elemezte, az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) által vezetett felhasználási eset pedig a HealthData@EU alkalmasságát értékelte az antimikrobiális rezisztencia felügyeletének támogatására.

Az informatikai munkacsomag kidolgozta az információcsere infrastruktúráját. Az alkalmazási esetek azt mutatták, hogy a szabványosított eljárások, amennyiben rendelkezésre álltak, rendkívül előnyösnek bizonyultak. Az alkalmazási fázisban a helyi csomópont-specifikus követelmények lassították a haladást. Sikeresen megvalósult egy elosztott megközelítés a

biztonságos feldolgozási környezetek (SPE) használatával kombinálva. Az informatikai infrastruktúrát kipróbálták, tesztelték és nyílt forráskódként publikálták. Ez támogatja a jövőbeli adatkinyerést és alkalmazásokat. A HealthData@EU kísérleti projekt jelentős előrelépést ért el az adatok feltárhatósága és hozzáférhetősége terén. Az elosztott elemzések és az SPE használata lehetséges megközelítések lehetnek az adatfelhasználási fázisban, amelyek további vizsgálatot igényelnek a TEHDAS2 és más kezdeményezések keretében.

IV. A COVID-19 járvány országok közötti népességi mutatóinak összehangolt feltérképezésének megvalósíthatósága

(Feasibility of mapping cross-country population coronavirus disease 2019 metrics in a federated design: learnings from a HealthData@EU Pilot use case)

A HealthData@EU Pilot részeként a tanulmány hat európai országban vizsgálta a COVID-19 tesztelésének, oltásának és kórházi kezelésének mutatóit, figyelemmel a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségekre és a határokon átnyúló adathozzáférés és szabványosítás nehézségeire. Ez a retrospektív kohort tanulmány Belgium, Horvátország, Dánia, Finnország és Franciaország egész területén egységes elemzési keretrendszerrel alkalmazott. Az adatokat az egyes országok egészségügyi adminisztratív, szociális és egészségügyi nyilvántartásaiból kapcsolták össze. A közös adatmodell lehetővé tette a kutatók számára, hogy független elemzéseket végezve is megosszák az összesített eredményeket. A legfontosabb adatfeldolgozási lépések (feltárás, hozzáférés, előkészítés és elemzés) decentralizáltak voltak. A kutatóhelyek között jelentős eltérések voltak az adathozzáférési eljárások, a biztonsági protokollok és a rendelkezésre álló erőforrások tekintetében. A tanulmány

jelentős különbségeket tárt fel a COVID-19 tesztelési, oltási és kórházi kezelési árnyok tekintetében az egyes országokban. Dánia pl. jelentősen magasabb tesztelési és (ezért persze) magasabb fertőzési árnyokat mutatott. A tanulmány kihívásai: bonyolult adathozzáférési eljárások, fragmentált és hiányos társadalmi-gazdasági adatok és pl. a harmonizáció szükségessége. Tanulság, hogy fontos az egyszerűsített, országok közötti adathozzáférési és szabványosítási folyamatok végigvitele, ezzel az EEA keretrendszere kíván foglalkozni. A kísérlet bizonyította a több országra kiterjedő, összevont egészségügyi adatelemzés megvalósíthatóságát, ugyanakkor rávilágított az adathozzáférés és az interoperabilitás korlátaira.

V. Felhasználói utak az egészségügyi adatok európai szintű másodlagos felhasználásában: betekintés az Európai Egészségügyi Adattérbe (EEA)

(User journeys in cross-European secondary use of health data: insights ahead of the European Health Data Space)

Ebben a tanulmányban a szerzők értékelik és bemutatják a kutatók felhasználói tapasztalatait, akik négy európai országban másodlagos kutatási célokra értek hozzá, és használtak egészségügyi adatokat – még az EEA bevezetése előtt. Beszámolókat gyűjtöttek az egyéni és kollektív tapasztalatokról az adatfelhasználás legfontosabb aspektusai – feltárás, hozzáférés, felhasználás és véglegesítés – tekintetében. Az adatokat különböző strukturált és strukturálatlan forrásokból gyűjtötték, beleértve online naplókat, prospektív kérdőíveket, rendszeres találkozókat és interjúkat. A kutatók a felhasználói út különböző lépéseiben szembesültek kihívásokkal. Kiemelhető a nemzeti metaadatkatalógusok adatminőségének egyenlensége, hiányosságai (felfedezési szakasz). A nemzeti szabályozások közötti

különbségek következtében az adatokhoz való hozzáférés időszükséglete jelentősen különbözött (hozzáférési szakasz), az engedélyezési idő néhány hónaptól több, mint egy évig terjedt. A használati szakaszban a kutatók az egészségügyi adatok harmonizálása során szembesültek kihívásokkal a kódolási gyakorlatok eltérései és az adatok ingadozó minősége miatt. A számítási kapacitással kapcsolatos problémák további késedelmet okoztak. Az EEA sikeréhez jelentős kihívásokat kell megoldani. Elengedhetetlen tudásközpontok létrehozása, az együttműködések előmozdítása és a hozzáférési folyamatok egyszerűsítése. Az elemzés aláhúzza az együttműködés, az analitikai reprodukálhatóság és a világos dokumentáció fontosságát.

VI. Genomikus adatok megosztása a kutatásban: jogi kihívások és jövőbeli lehetőségek az Európai Egészségügyi Adattérben

(Genomic data sharing in research across Europe: legal challenges and upcoming opportunities within the European Health Data Space)

A tanulmány egy valós felhasználási esetet (kolorektális karcinóma, áttéttel) vizsgálva elemzi az EEA közelgő bevezetésével járó kihívásokat és lehetőségeket, értékeli a rendelet hatálybalépése előtti és utáni helyzetet. Az esettanulmány a mutációs szignatura, és annak adatainak alkalmazásától a biztonságos feldolgozás során álnevesített (a genetikai károsodások jellegzetes mintázata, amely a mutációk eredetére utal) adatokhoz való hozzáférésig vezető útra összpontosított, elemezve a tagországok közötti adathozzáférési eljárásokat. A szabályozási környezet és azok a kihívások, amelyekkel az EEA-nek szembe kell néznie az egészségügyi adatok (különösen a genomikus adatok másodlagos felhasználásának lehetővé tétele érdekében) összetettek és

heterogének. Kiemelték a jogi követelményeket, beleértve az etikai bizottságok szerepét. Végül elemezték az adatokhoz való hozzáférés megvalósításának sikertényezőit és a hozzáférés megtagadásának okait is, ezzel támogatva a közelgő EEA végrehajtás kialakítását. A genomikus adatok esetében a tájékozott hozzájárulás összetettsége és heterogenitása befolyásolhatja, vagy akár meg is akadályozhatja az adatmegosztási erőfeszítéseket. Noha az EEA egyszerűsítheti a folyamatokat a tagállamokban, elengedhetetlenül fontos, hogy a kiegészítő biztosítékok ne befolyásolják negatívan vagy ne akadályozzák az egészségügyi adatokhoz való hozzáférést, és hogy az EEA infrastruktúrája készen álljon akár nagy mennyiségű genomikus és egyéb adatok hatékony és megfizethető feldolgozására.

VII. Az EEA jövőjének alakítása: ajánlások az egészségügyi adatokhoz való hozzáféréssel foglalkozó szervek bevezetésére az HealthData@EU infrastruktúrában az elektronikus egészségügyi adatok másodlagos felhasználása céljából

(Shaping the future EHDS: recommendations for implementation of Health Data Access Bodies in the HealthData@EU infrastructure for secondary use of electronic health data)

Ahogy fentebb jeleztük, az Európai Unió (EU) tagállamai nehézségekkel szembesülnek az egészségügyi adatok másodlagos célokra történő különböző felhasználása terén. A felhasználást az egyes országok (akár régiók) egymással inkonzisztens digitális egészségügyi rendszerei (és ennek következtében a korlátozott határokon átnyúló adatmegosztás) nehezíti. Az Európai Egészségügyi Adattér egyik célja az egészségügyi adatok másodlagos felhasználásának megkönnyítése a HealthData@EU infrastruktúra és

az egészségügyi adatokhoz való hozzáférésért felelős szervek (EAT) révén. Ez a cikk a pilot projekt alapján a EAT megvalósításához elengedhetetlen ajánlásokat tartalmaz. 2022 októberétől 2024 decemberéig a 4. munkacsomag a HealthData@EU kísérleti projektből gyűjtött információkat, többek között a technikai munkacsomagokból és felhasználási esetekből. Kiegészítő információkat is gyűjtöttek a EAT-ek gyakorlati közösségének tagjaitól és a külső tanácsadó testülettől is. Az adatgyűjtés workshopok, interjúk és kérdőívek formájában történt, tematikus elemzéssel, amely az EEA felhasználói útmutatója és a WHO nemzeti e-egészségügyi stratégiai eszköztára alapján készült. Az ajánlások az infrastruktúrára, a szolgáltatásokra és az interoperabilitásra vonatkoznak. Minden tagállamnak ki kell jelölnie az EAT-eket a másodlagos egészségügyi adatok felhasználásának kezelésére és a határokon átnyúló hozzáférés megkönnyítésére. A másodlagos felhasználás érdekében az adatfeltáráshoz javasolt lépés a EAT-ek és a nemzeti kapcsolattartó pontok által telepített nemzeti infrastruktúra-elemek létrehozása, valamint az újonnan kidolgozott HealthDCAT-AP specifikációnak megfelelő metaadatkatalógusok létrehozása. Javasolt lépés egy közös adatahozzáférési űrlap létrehozása az adatengedély-kérelem folyamatának egyszerűsítése érdekében is. A magas adatminőség és a szemantikai interoperabilitás biztosítása érdekében pedig a harmonizált validációs eljárások alkalmazása is ajánlott. Az EAT-ek HealthData@EU infrastruktúrába történő bevezetése fontos lépés az EU-szerte másodlagos felhasználásra alkalmas, hozzáférhető egészségügyi adatok felé. A hatékony végrehajtáshoz mind nemzeti, mind uniós szinten együttműködésre van szükség, amelynek keretében meg kell oldani az EAT-ek EEA-kereten belüli működésével kapcsolatos fennmaradó bizonytalanságokat.

Az ismertető megjegyzése: Ez a komplex folyamat vezet el az Európai Unió jelenleg fragmentált egészségügyi adatvagyonának megfelelő használatához a tagországok lakossági egészségének megőrzéséhez, javításának, az egészségpolitikai célok eléréséhez.

AZ ISMERTETŐ KRITIKAI MEGJEGYZÉSEI

A különszám világosan mutatja, hogy az EEA koncepciója nélkülözhetetlen Európa versenyképessége és egészségügyi rendszereinek hatékonysága szempontjából. Ugyanakkor a cikkek alapján érzékelhető:

- a nemzeti szintű adatvédelmi szabályozások széttagoltsága lassítja az előrehaladást,
- a kutatói hozzáférés engedélyezési folyamatai még mindig túl hosszadalmasak,
- a magyar részvétel fontos, de a hazai szakpolitika számára szükséges lenne jobban kiaknázni a tapasztalatokat.

KÖVETKEZTETÉSEK

A különszám tanulmányai hasznos áttekintést adnak mindazok számára, akik az egészségügyi adatok felhasználásával foglalkoznak – legyenek kutatók, egészségpolitikai döntéshozók vagy gyakorló szakemberek. Magyarország számára különösen fontos, hogy az interoperabilitás, adatminőség és adatvédelem kérdéseiben proaktív szerepet vállaljon.

AJÁNLÁS

Az European Journal of Public Health különszáma és az arról készített ismertetés különösen releváns a magyar szakemberek számára. Az Európai Egészségügyi Adattér (EEA) bevezetése alap-

jaiban alakíthatja át az egészségügyi adatokhoz való hozzáférést, azok kutatási, szakpolitikai és innovációs célú felhasználását. Magyarország aktív részese a folyamatnak, így a hazai egészségügyi rendszerben dolgozók, kutatók és döntéshozók számára létfontosságú meg-

érteni, milyen lehetőségeket és kihívásokat hordoz ez a fejlődési irány. Az ismertetés segít eligazodni abban, hogyan kapcsolódik mindez a nemzetközi trendekhez, és hogyan használhatók fel a tapasztalatok a magyar egészségügy és népegészségügy fejlesztésében.

HIVATKOZÁSOK

- European Journal of Public Health. (2025). Piloting HealthData@EU – the European Health Data Space (EHDS) for secondary use. *European Journal of Public Health*, 35(Suppl. 3).
https://academic.oup.com/eurpub/issue/35/Supplement_3
- Raffaelli, F., Dorazil, M., Bernaux, M., Langfeldt, O., Asturiol, D., De Barros, J., Kessissoglou, I., Kustra Mano, L., & Byk, G. (2025). Unleashing the potential of health data: From vision to reality in the HealthData@EU Pilot Project. *European Journal of Public Health*, 35(Suppl. 3), iii1–iii2.
<https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaf003>
- Christiansen, C. F., Doupi, P., Schutte, N., & Ivanković, D. (2025). Piloting an infrastructure for the secondary use of health data: Learnings from the HealthData@EU Pilot. *European Journal of Public Health*, 35(Suppl. 3), iii3–iii4. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaf073>
- Schneider, K.L., de Sousa, L.A., Sava, I., Heß, S., Umuhire, D., & Morales, D.R. (2025). The European Health Data Space in communicable diseases surveillance and monitoring of medicines and vaccines: achievements of a pilot project examining the user journey. *European Journal of Public Health*, 35(Suppl. 3).
<https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaf115>
- Vande Catsyne, C.-A., Slot, M., Buble, T., Eriksen, K., Svajda, M., Bradasevic, E., Vukovic, J., Jensen, S. K., Ivanković, H., Doupi, P., Christiansen, C. F., & Schutte, N. (2025). Feasibility of mapping cross-country population coronavirus disease 2019 metrics in a federated design: learnings from a HealthData@EU Pilot use case. *European Journal of Public Health*, 35(Supplement_3), iii11–iii17.
<https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaf017>
- Forster, R. B., Alvarez, E. G., Zucco, A. G., Bernal-Delgado, E., Diallo, G., Estupiñán-Romero, F., Ganna, A., Gorman-Asal, M., Hilmarsen, C., Holub, P., Hoeyer, K., Rawat, A., Rod, N. H., Vuorinen, A.-L., & Varga, T. V. (2025). User journeys in cross-European secondary use of health data: insights ahead of the European Health Data Space. *European Journal of Public Health*, 35(Supplement_3), iii18–iii24.
<https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaf096>
- Royo, R., Garcia, E., Schlünder, I., Hilmarsen, C., Thomsen, M. K., Cauët, E., Jensen, S. K., Giardina, S., Hebrant, A., Tounougou, G. R., Bulcke, M. V. D., Arenas, J., Christiansen, C. F., Hovig, E., Holub, P., Valencia, A., & Capella-Gutierrez, S. (2025). Genomic data sharing in research across Europe: legal challenges and upcoming opportunities within the European Health Data Space. *European Journal of Public Health*, 35(Supplement_3), iii25–iii31. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaf070>
- Svingel, L. S., Jensen, C. E., Kjeldsen, G. F., et al. (2025). Shaping the future EHDS: Recommendations for implementation of Health Data Access Bodies in the HealthData@EU infrastructure for secondary use of electronic health data. *European Journal of Public Health*, 35(Suppl. 3), iii32–iii38.
<https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaf033>

INFORMÁCIÓK A SZERZŐRŐL

Balkányi László
független kutató
laszlo@balkanyi.hu

CIKKINFORMÁCIÓK

Beküldve: 2025. 10. 02.
Elfogadva: 2025. 10. 02.
Megjelentetve: 2025. 12. 05.

Copyright © 2025 Balkányi László. Kiadó: Magyar Népegészségügy Megújításáért Egyesület. Ez egy nyílt hozzáférésű cikk a CC-BY-SA-4.0 licenstszerződés alapján.